

'DE GROTE COLLABORATEURS'

bedrijven vertrokken of verwijderd. Voor de lichtere gevallen is de bestaande wetgeving voldoende.¹

Op 22 februari, tien dagen nadat deze reacties waren verstuurd, kwam in Eindhoven de Centrale Opsporingsraad bijeen welke inmiddels door Kruls was ingesteld teneinde op arrestatiegebied de coördinatie te bevorderen. 'Naar voren gebracht wordt de vraag', aldus de notulen,

'hoe het gaat met het aanpakken van de grote collaborateurs, zoals fabrikanten. Het probleem is namelijk, dat er hier in de verschillende districten verschillend wordt opgetreden, al naar gelang de persoonlijke inzichten zijn. Bijvoorbeeld mensen die in andere plaatsen huisarrest krijgen, worden in Nijmegen gearresteerd. In Tilburg is aan fabrikanten huisarrest opgelegd'² -

een van de leden van de Centrale Opsporingsraad vond dat 'een vreemde figuur, aangezien deze mensen geheel niet staatsgevaarlijk zijn', waarop tenslotte de waarnemend hoofdinspecteur van de raad herinnerde aan wat majoor Verhoeff, de militaire commissaris van Eindhoven, placht te zeggen: 'Ik houd mij alleen aan de Eerste en Tweede Lastgeving' (de arrestatie-instructies van het Militair Gezag waarin de categorie der economische collaborateurs ontbrak) 'en begin niet aan gevallen die daarbuiten vallen. Ik doe daaraan niets, tenzij op nadere instructie uit Brussel.'³

Wij betwijfelen dat er elders wèl veel aan gedaan is, want onder de bevolking groeide de ontevredenheid op dit punt. Bij 'De Schelde' ontstonden moeilijkheden doordat de arbeiders weigerden het gezag van de directie langer te erkennen. Begin maart kwamen officieren van verschillende secties van de staf Militair Gezag bijeen om zich over de

¹ Militaire commissaris Limburg: Rapport 'Zuivering Nederlands bedrijfsleven' (12 febr. 1945), p. 1-2 (a.v.) ² Een officier van het Militair Gezag die in Tilburg op onderzoek was uitgegaan, noteerde in die tijd: 'Naar schatting heeft Tilburg ongeveer vijftig fabrikanten, tegen veertig waarvan iets gedaan zou moeten worden. De methode van werken is op het ogenblik dat bewijzen gezocht worden voor nauw geestelijk contact [met Duitsers] (dinners, jachtpartijen, te bewijzen na verklaringen van dienstboden, koks en uit jachtboeken). Daarna volgt het zeer tijdrovende onderzoek naar de leveranties van de Duitsers.' De rapporteur meende overigens dat verscheidene van de met al die onderzoekingen belaste rechercheurs 'onvoldoende onafhankelijk staan van fabrikanten'; een hunner had met de leider der onderzoekingen willen 'wedden dat hij geen der fabrikanten te pakken zou kunnen krijgen.' (J. J. de Jong: 'Bezoek aan Tilburg op 8 en 10 maart 1945.' (MG, Staf, Sectie I, doos 60, map 5)) ³ A.v., Sectie II: 'Notulen van de Centrale Advies-Commissie' (ook wel Centrale Opsporingsraad geheten), 22 febr. 1945, p. 3-4 (a.v., doos 60, no. 3).